

فاتحان فاو

فرهنگ، نام، فرماندهان شهید مازندران
در عملیات و مجرا و مقاومت پدافندی فاو
به کوشش: سید حبیب ولی پور زرومی

همکاران علمی (به ترتیب الفبا)

سرپرستی علمی و سرویراستاری: سید حسین ولی پور زرومی
مشاور علمی: دکتر سید صمد حسینی واسوکلایی

نویسنده مدخل ۸	۱- اسلامی، سمیه
نویسنده مدخل ۲۵	۲- اسماعیلی سراجی، مفید
نویسنده مداخل ۴۵، ۴۰، ۳۰، ۲۸، ۲۷، ۲۱، ۱۲، ۲۰، ۵، ۲	۳- توکلی، یعقوب
نویسنده مدخل ۴۱	۴- دبی، محمدجواد
نویسنده مداخل ۱۸، ۱۳، ۱۰	۵- ذریاب، مریم سادات
نویسنده مداخل ۲۹، ۱۹، ۱۱، ۶، ۲	۶- رضایی، زینب
نویسنده مداخل ۴۴، ۳۹، ۹، ۷	۷- صالحی، حدیث
نویسنده مدخل ۴۲	۸- صحرایی ستمی، زهرا
نویسنده مداخل ۴۲، ۲۵، ۲۴، ۱۷	۹- طالبی، محمد
نویسنده مداخل ۳۸، ۳۴، ۲۲	۱۰- کریمی، مهرداد
نویسنده مداخل ۳۲، ۳۱، ۲۶، ۱۶، ۱۵	۱۱- کهنسال، گلی
نویسنده مداخل ۲۷، ۳۵، ۲۹، ۱۹، ۱۱، ۶، ۲	۱۲- ولی پور زرومی، سید حسین
نویسنده مداخل ۳۶، ۳۲، ۲۳، ۱۴، ۴، ۱	۱۳- یدالله پنبه زاری، زهرا

همکاران پشتیبانی علمی و اجرایی (به ترتیب الفبا)

حروف چینی	۱- اسفندیاری، محمد
نمونه خوانی	۲- اکبرزاده، یاز علی
نمونه خوانی	۳- پادیاب، مرضیه
طراحی جلد	۴- جمشیدی شه میری، رضا
گروه ویراستاری	۵- دیانی، محمدجواد
امور اجرایی انتشارات و چاپ	۶- دیانی، محمدعلی
طراح گرافیک و صفحه آراء	۷- علی پور، حسن
گروه ویراستاری	۸- قنبری، فاطمه
ویراستاری ادبی و بازبینی نهایی	۹- وسکره، احمد
حروف چینی	۱۰- ولی پور، فرزانه
همکاری کتابخانه و امور توزیع	۱۱- ولی زاده، کیامرث
نظارت چاپ	۱۲- یزدانی، ابوالفضل

شماره	عنوان مدخل
۱	آستان کوچک سرایی، فرهاد
۲	آهنگری دارابی، محمد حسین
۳	اسحاقی، محسن
۴	اسماعیل زاده، اسماعیل
۵	باقرزاده، محمد حسین
۶	بهارى اردشیری، علی اصغر
۷	پور اسماعیل، یونس
۸	پولادی، علی اصغر
۹	توسلی، حسن
۱۰	حمدی، الیاس
۱۱	سینر و لشکلاسی، سید مهدی
۱۲	خاکسار، علی اصغر
۱۳	رضایی شرفدار کلاسی، علی اکبر
۱۴	رضوی، مالی، ید محمد
۱۵	رودسرای راهی، محمد رضا
۱۶	سلیمان نژاد، محمدا
۱۷	شمشیربند، خلیل
۱۸	صابریان جویباری، ذات الله
۱۹	صدیقی حسن کیاده، فاروق
۲۰	طاهری، حشمت الله
۲۱	طبرسی، احمد امین

۲۳۲	عظیمی، محمد تقی	۲۲
۲۴۵	علوی، سید جواد	۲۳
۲۵۳	علی نژاد، رسول	۲۴
۲۶۳	فتح اللهی، محمد	۲۵
۲۷۳	قاری، عسگری	۲۶
۲۸۵	کارگزار طاق سرایی، علی اکبر	۲۷
۲۹۱	کهنسال ساروکلایی، قربان	۲۸
۲۹۹	کیانی گلوگاهی، بهمن	۲۹
۳۱۳	کهنسال، زاده گروودی، سیف الله	۳۰
۳۲۱	گلشن، سید محمد	۳۱
۳۳۱	گلگون، سید مصطفی	۳۲
۳۵۱	گلشن شراب دیر، اسماعیل	۳۳
۳۵۹	متولی محمد، عین	۳۴
۳۶۹	مرشدی، محمد	۳۵
۳۹۳	معصوم علیشاهی، حسین	۳۶
۴۰۳	معصومی قاجاری، سعید	۳۷
۴۱۷	ملکی، مهدی	۳۸
۴۳۱	مهدی زاده، حسین	۳۹
۴۴۱	مهرزادی، حسینعلی	۴۰
۴۵۵	نائیجیان، جمشید	۴۱
۴۷۳	نصیریایی، محمد مهدی	۴۲
۴۸۷	نظری، موسی	۴۳
۵۰۵	هاشمی نسب، محمد تقی	۴۴
۵۱۹	یونسی مله، نور علی	۴۵

با صبا در چمن لاله سحر می‌گفتم
 که شهیدان که‌اند این همه خونین‌گفنان
 گفت حافظ من و تو محرم این راز نه‌ایم
 از می‌لعل حکایت کن و شیرین‌دهنان

مقدمه

بی‌گمان نمی‌تواند، صفحه‌های از مصحف پرافتخار دفاع مقدس را ورق
 زد و نشانی از حضور مریدان و یگان‌هایش در آن نیافت؛ شهدای استان،
 ستارگان پرفروز این حضور جاودانه و ده‌اند.

بزرگمردی شهیدان، به سهولت، زحمات، بهرهمندی از خوان
 گسترده‌شان را برای همگان فراهم می‌سازد. اینجاست که درک این نکته
 آسان‌تر می‌شود که «شهیدان زنده‌اند»؛ و در پی هر خواستنی، فیوضات
 خویش را روانه می‌سازند. دلدادگی‌های زمینی، که با ساری و جاری
 ساختن انوار وجودی شهدا را در زندگی، به ما داده است، نام شناخت از
 این ستاره‌ها، بیش از آن که نمایانگر مظلومیت آن‌ها و راه و روش عاشقانه‌شان
 باشد، به معنای خسران ابدی ماست. شهدا با پرواز روح خود، به بی‌نیاز
 مطلق و گنج بی‌پایان دست یافته‌اند و آن که مستأصل و پرنیاز در این پربلا
 حیران است، ماییم. آن‌ها نه تنها در عرصه سخت دفاع، در یک محدوده
 زمانی هشت‌ساله، نگاه‌دار عزت دینی و شرافت سرزمینی ما بوده‌اند، بلکه
 در سیر زمان و در عرصه طاقت‌فرساتر جنگ نرم نیز پیش‌قراولان عرصه
 دفاع هستند و «منبع اصلی قدرت ملی» محسوب می‌شوند.

با استعانت از «قلم» می‌توان از جهات مختلف به موضوع شهید پرداخت؛ اما آنچه که اساسی است و می‌تواند به عنوان خشت اول قلمداد شود، توجه به زندگی‌نامه و حسب و حال شهید است که از آن می‌توان به «فرهنگ‌نامه شهید» یاد کنیم. با توجه به نقش بنیانی متونی از این دست اتخاذ «رویکرد پژوهشی» و توجه به «واقع‌بینی» در طرح مباحث، ضروری است و عدول از این شیوه و ورود به فضای تخیلی و داستانی و بهره‌مندی صرف از ابزارهای عاطفی، چندان به صواب نخواهد بود.

مجموعه «فاتحان فاو» به عنوان جلد اول از مجموعه «فرهنگ‌نامه شهدای مازندران»، با اتخاذ شیوه پژوهشی، تلاش دارد تا زندگی‌نامه ۴۵ تن از فرماندهان و شهیدان استان مازندران را که ۴۰ تن در عملیات والفجر ۸ و پنج تن در موقعیت پدافندی فاو به شهادت رسیده‌اند، بررسی کند. البته این ۵ شهید، در حال حاضر به عنوان سرداران و امیران استانی مطرح هستند؛ بی‌تردید شهدای دیگری نیز بودند که به عنوان فرمانده در این عملیات به شهادت رسیده‌اند، ولی در اینجا به توجه به محدودیت‌های موجود، تنها به فهرست سرداران و امیران اعلامی از شهدای استان بسنده شد. امید است در مجلدهای بعدی به سایر شهدای فرمانده و رزم‌ده در این عملیات، پرداخته شود.

نگارش کتاب «فاتحان فاو» حاصل زحمات مجموعه‌ای از نویسندگان و مشاوران علمی است؛ سبک و سیاق هر یک از نویسندگان در نگارش مقالات متفاوت بود، ولی در ویرایش علمی تلاش شد تا با رجوع مجدد به پرونده‌های شهدا، نوعی انسجام و هماهنگی میان این مقالات حاصل شود. شاکله اطلاعات این مقالات از پرونده‌های سرگذشت پژوهی شهید است که به همت ستاد کنگره بزرگداشت شهدای استان مازندران جمع‌آوری شده است. البته مطالب موجود در برخی از پرونده‌های بنیاد شهید استان نیز در اختیار نویسندگان قرار گرفت؛ ضمن این که با بنیاد شهید و امور ایثارگران مازندران نیز

برای بهره‌گیری از ۱۰ عنوان زندگی‌نامه که در دفتر پنجم کتاب «جاودانه‌های تاریخ» به چاپ رسیده بود، برای چاپ در این مجلد هماهنگی لازم انجام شد. با توجه به این که پرونده‌های سرگذشت‌پژوهی شهدا از قوت و ضعف برخوردار بود، بر این اساس تا جایی که امکان داشت با تحقیقات میدانی، خلأهای موجود در برخی از پرونده‌ها به حداقل رسید. البته به صورت طبیعی، ظرافت‌های شخصیتی و مسئولیت‌های متفاوت هر یک از شهدا سبب می‌شد تا کیفیت و کمیت دامنه مباحث نیز متفاوت باشد. با این وجود تلاش شد تا در حد امکان به جمیع متغیرهای اثربخش، توجه شود. در نگاه اول سه امتدادی فراوانی در محتوای مباحث دیده می‌شود، ولی تطبیق همین شباهت‌ها است که می‌تواند مبنای پژوهش‌های بعدی شود و ان شاء الله حاصل آن به دست فرستادگان شهدا و روزآمدسازی ارزش‌های دفاع مقدس خواهد بود.

باید به همه نویسندگان و تلاش‌گران این مطالب این کتاب، دست‌مریزاد گفت. اندیشه نخستین تهیه فرهنگ‌نامه شهدای استان مربوط به سردار معزز علیجان میرشکار است که در زمان مسئولیت در آن راداره کل حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس استان در سال ۱۳۸۹ مطرح شد. در این میان لازم است از زحمات جناب آقای منصور علی‌زادعی مدیر کل وقت (به جهت هدایت و پی‌گیری انجام این کار، و نیز جناب آقای دکتر سید محمد حسینی واسوکلایی به جهت ارائه مشاوره‌های علمی در زمینه برخی مقالات این کتاب، تشکر و قدردانی شود. البته در فراهم‌سازی زمینه‌های تدوین این اثر، جمیع همکاران اداره کل به انحاء گوناگون یاریگر بوده‌اند؛ بر این اساس زحمات تمام دوستانی که در مسیر تولید این کتاب قرار داشته‌اند، شایسته قدردانی است. همچنین باید از تمام کسانی که در سال‌های متمادی در تهیه گنج کم‌نظیر پرونده‌های سرگذشت‌پژوهی شهدا در

«ستاد کنگره بزرگداشت شهدای استان مازندران» دخیل بوده‌اند، نیز قدردانی کرد. از جناب آقای عبدالرضا باقری، که در استفاده از برخی مطالب موجود در پرونده‌های بنیاد شهید استان همکاری نموده‌اند، تشکر و قدردانی می‌شود. از سرور ارجمندمان، سردار عبدالله ملکی و همچنین تمامی همکاران در مجموعه مدیریت تحقیقات و اسناد و ستاد تدوین، به‌ویژه برادران عزیز آقایان احمد و سکره، محمدجواد دیانی و یارعلی اکبرزاده و خواهران گرامی زهرا یدالله پنبه‌زاری، ۴فرزانه ولی‌پور، فاطمه قنبری و مرضیه پادیاب که مجدّانه در مسیر ویرایش، بازخوانی، چاپ و انتشار این کتاب یاری‌رسان مجموعه بوده‌اند، صمیمانه سپاسگزاری می‌نماید. برپایان از تمام پیشکسوتان و نخبگان عرصه «دفاع» و «قلم» انتظار می‌رود که در بررسی‌های عالمانه و طرح دیدگاه‌های انتقادی ما را در ادامه کار یاری رسانند.

سیدحسین ولی‌پور زرومی